

Силабус
навчальної дисципліни
Методика викладання української літератури у вищій школі
2023-2024 навчальний рік

Освітня програма	035 Філологія (українська мова та література)
Спеціальність	035 Філологія
Предметна спеціальність	
Галузь знань	014. 01 українська мова і література 03 Гуманітарні науки
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський рівень вищої освіти)
Викладач	Марина Богданова
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/ffsk/structure-ffsk/kaf-zar-lit/composition-kaf-zar-lit
Контактний телефон	0957753446
E-mail викладача:	mishukmarina36@gmail.com

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів / годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
3 / 90	12	12	66	екзамен

Семестр: (1 семестр)

Мова навчання: українська

Ключові слова: Методика викладання, українська література, літературознавство.

Мета та завдання курсу:

Мета курсу полягає у вивченні специфіки викладання української літератури у вищій школі.

Завдання курсу:

- знайомити магістрантів зі змістом освіти у вищих навчальних закладах, подати відомості про наукові основи створення навчальних планів, програм та методичних посібників;
- сформувати вміння майбутніх викладачів української літератури планувати навчально-виховний процес у вищих закладах освіти, створювати програмно-методичне забезпечення курсу «Українська література», «Методика викладання української літератури» у загальноосвітніх навчальних закладах;
- сформувати вміння магістрантів організовувати та проводити лекційні і практичні заняття із зазначених вище дисциплін;
- навчити майбутніх викладачів раціонально й науково обґрунтовано організовувати самостійну роботу студентів;
- стимулювати науково-методичну творчість магістрантів, прагнення вдосконалювати свою

- педагогічну освіту, прищеплювати творче ставлення до викладацької праці;
- сформувати вміння майбутніх викладачів філологічних дисциплін правильно контролювати та оцінювати знання студентів;
  - навчити раціонально добирати, а в разі необхідності підготувати наочність до занять відповідно їх пізнавальної мети;
  - навчити своєчасно й уміло застосовувати технічні засоби навчання і засоби мультимедіа для проведення занять;
  - ознайомити з кращим педагогічним досвідом викладачів вищих навчальних закладів України, вчити застосовувати найбільш ефективні прийоми і методи навчання, що застосовуються в системі викладання навчальних дисциплін.

Компетентності та програмні результати навчання:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<p>ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 8. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ФК 5. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української й англійської мов, теорії та історії української літератури в закладах середньої освіти, практиці навчання української й англійської мов і викладання української літератури.</p> <p>ФК 9. Здатність орієнтуватися в українському літературному процесі (від давнини до сучасності), спадщині письменників у контексті літератури, історії, культури, використовувати знання мови і здобутків світового письменства для формування національної свідомості, культури учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві.</p> <p>ФК 10. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту.</p>	<p>ПРЗ 1. Знає сучасні філологічні й дидактичні засади навчання української й англійської мов і української літератури.</p> <p>ПРЗ 2. Обізнаний із елементами теоретичного й експериментального (пробного) дослідження в професійній сфері та методами їх реалізації.</p> <p>ПРЗ 3. Знає основні функції й за-кони розвитку мови як суспільного явища, різноманітну (системну) організацію української й англійської мов та їх норми, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності.</p> <p>ПРЗ 4. Знає провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні, специфіку його перебігу в культурному контексті, літературні напрями, течії, жанри, стилі, здобутки національної літератури, художні твори класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою.</p> <p>ПРУ 1. Уміє працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), видобувати, обробляти й систематизувати інформацію, використовувати її в освітньому процесі.</p> <p>ПРУ 3. Володіє різними видами аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією,</p>

<p>ФК 11. Здатність власною державницькою позицією, особистою мовною культурою, ерудицією, повагою й любов'ю до української мови, літератури, історії виховувати національно свідомих громадян України.</p> <p>ФК 16. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання перспективного практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації навчально-виховних цілей.</p> <p>ФК 17. Здатність розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.</p>	<p>філософією, значення для національної культури.</p> <p>ПРУ 4. Володіє навичками атри-буції, розрізняє літературно-культурні епохи, напрями, течії, жанри, стилі української літератури за їх сутнісними характеристиками й на тлі світового письменства.</p> <p>ПРУ 5. Порівнює мовні та літера-турні факти, явища, визначає їхні подібності й відмінності.</p> <p>ПРУ 6. Використовує гуманістичний потенціал української літератури для формування духовного світу юного покоління громадян України.</p> <p>ПРУ 7. Володіє основами професійної культури, має здатність створювати й редагувати тексти фахового змісту.</p> <p>ПРК 1. Формує комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, учнями (вихованцями) та їхніми батьками із дотриманням етичних норм спілкування, принципів толерантності, творчого діалогу, співробітництва та взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу.</p>
--	--

Зміст курсу:

Тема 1. Роль курсу методики викладання української літератури у професійній парадигмі викладача-словесника.

Тема 2. Предмет, завдання та значення курсу у професійній парадигмі викладача української літератури. Науково-педагогічний працівник закладів вищої освіти. Викладач української літератури, його професійні та особистісні якості.

Тема 3. Навчальний план як основний документ у підготовці фахівців вищої кваліфікації (структура, форма та зміст).

Навчальні плани та програми – державні документи, обов'язкові для виконання. Дискусії навколо оптимального співвідношення на різних спеціальностях між установленою кількістю обов'язкових аудиторних занять і відведеним для студентів часом на самостійну роботу (4 години обов'язкових щоденних аудиторних занять і 6 годин самостійної роботи).

Загальні принципи відбору та концентрації навчального матеріалу за кожною спеціальністю на основі наукового обґрунтування загальних принципів визначення змісту навчання, організації та його планування. Етапи формування нормативів навчально-методичної документації у ЗВО.

Унікальність освітньо-професійної програми будь-якого рівня (бакалавр, магістр). Навчальні та робочі плани. Структура навчального плану: обов'язкові навчальні дисципліни, практика, вибіркові. Вимоги до навчального плану.

Загальний обсяг годин. Нормативні навчальні дисципліни (75% обсягу годин визначеного освітньо-професійною програмою та 25% вібіркових).

Тема 4. Навчальні практики. Обсяг годин на проведення навчальних практик визначається вимогами до навчального часу студента й може формуватися за рахунок щорічного резерву навчальних тижнів і годин, відведених для циклу дисциплін вищого навчального закладу.

Тема 5. Науково-методичні основи навчальних та робочих програм.

Роль навчальних програм у плануванні та організації навчальної роботи. Вміщення в навчальних програмах науково обґрунтованих пропозицій щодо змісту, структури та обсягу конкретної наукової дисципліни, зокрема історії української літератури. Закріплення в навчальних планах взаємозв'язку та наступності різних навчальних дисциплін, різних форм організаційно-навчального процесу. Подання та затвердження навчальних програм на різних рівнях: кафедри чи факультету (із затвердженням на раді факультету), міністерства. Автори навчальних програм – представницькі комісії провідних учених і кваліфікованих методистів.

Робочі програми як основний документ у щоденній роботі викладачів та студентів. Взаємозв'язок навчальної та робочої програм.

Складання у відповідності до навчальних програм підручників і навчальних посібників, що визначають основний зміст навчального предмета. Використання, крім підручників, хрестоматій, словників, довідників та іншої літератури.

Тема 6. Використання наочних посібників та технічних засобів навчання, а також нових інформаційних та педагогічних технологій як засобів активізації пізнавальної діяльності студентів. Роль навчальних і методичних посібників з філологічних дисциплін у системі науково-теоретичної підготовки вчителів. Структура, форми та вимоги до них.

Тема 7. Форми організації навчального процесу, їх ознаки. Неодностайність думок дослідників з приводу класифікації форм навчання.

Форми навчального процесу: лекції, семінарські, практичні, лабораторні заняття, навчальні конференції, консультації. Методика проведення лекційних занять з курсу "Історія української літератури". Основні функції сучасної лекції у ЗВО.

Тема 8. Методика проведення практичних та семінарських занять з курсу „Історія української літератури”.

Вимоги до змісту семінарських (практичних) занять. Методика проведення семінарських (практичних) занять.

Тема 9. Організація самостійної роботи студентів. Компонентне планування обсягу змісту й терміну самостійного опрацювання певних розділів з курсу. Регламентация контролю за рівнем опанування системою знань в процесі самостійної роботи. Особливості організації проведення самостійної роботи під контролем викладача.

Тема 10. Критерії оцінювання та контроль знань студентів. Види й методи обліку успішності. Процедура проведення екзаменів, заліків, колоквиумів, контрольних робіт. Рейтингова система оцінки знань.

Тема 11. Організація науково-дослідної роботи студентів.

Участь студентів у організованій і систематичній науково-дослідній праці як суттєва частина формування творчого обличчя майбутніх викладачів. Наукова творчість студентів як традиційний засіб

розвитку майбутніх спеціалістів, які ще під час навчання у вузі повинні зробити внесок у розробку теоретичних і практичних проблем навчання та виховання школярів.

Зв'язок науково-дослідної праці студентів з навчальними завданнями учбового процесу. Основні види студентських науково-дослідних робіт.

Тема 12. Академічна доброчесність. Порушення академічної доброчесності (академічний плагіат, фабрикація, обман, списування, хабарництво).

Тема 13. Методи та прийоми викладання української літератури у ЗВО. Предмет методики – форми, методи й прийоми вивчення історико- літературного процесу.

Тема 14. Етапи роботи над художнім твором. Робота над текстом художнього твору на заняттях літературознавчих дисциплін. Основні категорії художнього тексту. Принципи побудови цілісного тексту. Художній твір як формозмістова єдність.

3. Структура навчальної дисципліни

Методи навчання: Лекція. Практичне заняття. Бесіда. Дослідницький метод. Метод виявлення реакції читача. Художня інтерпретація. Самостійна робота: домашні завдання.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): від студента очікується здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, вміння аналізувати художній твір, обговорення дискусійних питань, виконання практичних завдань, самостійної роботи.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: персональний комп'ютер, проектор, екран/інтерактивна дошка.

Система оцінювання та вимоги:

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролів. Підсумкова оцінка є сумою балів набраних під час поточного та підсумкового контролів і вираховується за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять та виконання самостійної роботи. При оцінюванні на практичних заняттях враховується активна участь студентів у занятті, здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, вміння аналізувати художній твір, обговорення дискусійних питань, виконання практичних завдань. Під час виконання завдань, що виносяться на самостійне опрацювання важливим є уміння робити спостереження щодо загального розвитку української літератури 1910 – 1930-х рр., формулювати важливі та основні тези щодо обговорюваних тем, виразно читати напам'ять художні тексти.

Підсумковий контроль відбувається у формі екзамену.

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах	Частина підсумкової оцінки у балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		50	100
Практичні заняття	36		
Самостійна робота (бесіда за запропонованими темами для самостійного опрацювання)	9		

Самостійна робота (напам'ять)	5		
Підсумковий контроль		50	
Екзамен:	50		

Таблиця 2. Розподіл набраних студентом балів під час поточного контролю

Види робіт	Кількість набраних балів			
	незадовільно	задовільно	добре	відмінно
Практичне заняття 1	0,5	2	3	6
Практичне заняття 2	0,5	2	3	6
Практичне заняття 3	0,5	3	4	6
Практичне заняття 4	0,5	2	3	6
Практичне заняття 5	0,5	3	4	6
Практичне заняття 6	0,5	3	3	6
Максимальна кількість набраних балів	3	15	20	36

Таблиця 3. Розподіл набраних студентом балів під час підсумкового контролю

Види робіт	Кількість набраних балів			
	незадовільно	задовільно	добре	Відмінно
Екзамен: Аспекти оцінювання				
Повнота розкриття теми: аналіз, порівняння і критичне узагальнення, знання історії літературного процесу	5	8	10	15
Адекватність наведених прикладів, знання художніх текстів	5	8	10	15
Аргументованість, логічність й послідовність відповіді, адекватне використання термінології науки; переконливість викладу	3	5	8	10
Знання світового контексту, культурного й історичного аспектів	3	5	8	10
Максимальна кількість набраних балів	16	26	36	50

Таблиця 4. Шкала оцінювання поточного та підсумкового контролю

	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС
--	-------------------------------	-----------------------

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
39-50	відмінно	зараховано	A (відмінно)
32-38	добре		B (добре)
26-31			C (добре)
21-25	задовільно		D (задовільно)
14-20			E (задовільно)
8-13	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-7	Незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання та під час екзамену (50+50=100) та вираховується за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Таблиця 5. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	Відмінно	зараховано	A (відмінно)
78-89	Добре		B (добре)
65-77			C (добре)
58-64	Задовільно		D (задовільно)
50-57			E (задовільно)
35-49	Незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34	Незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Список рекомендованих джерел:

Базова література

1. Алексюк А. М. Організація самостійної роботи студентів в умовах інтенсифікації навчання. К., 1993.
2. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України в умовах інтенсифікації навчання. К., 1993.
3. Болюбаш Я. Я. Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах освіти. Київ : ВВП «Компас», 1997. 64 с.
4. Величко О. Розвиток рейтингового оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників / О. Величко, В. Іващенко, О. Ясев, О. Рожков // Вища школа. 2011. № 3. С. 78–84.
5. Градовський А. В. Компаративний аналіз у системі шкільного курсу літератури: методологія та методика: методологія та методика. Черкаси. Брама, вид. Вовчок О. Ю. 2003. 292 с.
6. Жила С. О. Вивчення української літератури у взаємозв'язку з образотворчим мистецтвом: Посібник для вчителя С. О. Жила. Чернігів: РВК „Деснянська правда”, 2000.
7. Інтерактивні методи навчання у вищій школі : монографія / Д. П. Антюшко, В. С. Володавчик, Л. І. Сєногонова та інші. – Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2022. – 189 с.
8. Микитюк В.М. Практикум з методики викладання української літератури. навчальний посібник. Львів. 2011. 186 с.
9. Положення про організацію освітнього процесу в Бердянському державному педагогічному університеті. URL: <https://bdpu.org.ua/>

Допоміжна література

1. Богданова М. Ідейно-тематичні особливості історичної прози митців-емігрантів часів Другої світової війни // Збірник матеріалів Міжнародна наукова конференція «Україна та Європа. Культура в глобальних викликах сьогодення». 20-21 вересня 2023 року. Київ : С. 38–40. URL: http://mari.kyiv.ua/sites/default/files/conf_docs/tesy/2023-11/Tesy_Ukraine_Europe_2023-.pdf
2. Богданова М. Українська література періоду Другої світової війни: особливості вивчення на другому (магістерському) рівні вищої освіти // Матеріали Міжнародна наукова конференція «Літати небом. Жити на землі. Геопоетичні стратегії сучасних літературознавчих досліджень». 2023. Бердянськ : С.25 – 28. URL: <https://dspace.bdpu.org.ua/server/api/core/bitstreams/51383bb5-67b6-476c-a820-80b48245c6de/content>
3. Зборовська Н. В. Психологія і літературознавство: Посібник / Н. Зборовська. Київ : „Академвидав”, 2003. 392 с.
4. Закон України “Про запобігання корупції. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
5. Косенко О. Європейський союз та Україна: спільне та відмінне у вищій школі // Вища освіта України. 2012. № 1. С. 81–86.
6. Куцевол О. М. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія) : Навчальний посібник. Київ : Освіта України, 2009. 464 с.
7. Костів О., Мазурик Д. Курс «Методика викладання фахових дисциплін» у становленні професійної компетентності магістрів-філологів // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/philology/article/view/10924>
8. Літературознавчий словник-довідник. К., 1997.
9. Лозова В.І. Лекції з педагогіки вищої школи: Харків : «ОВС», 2006. 496 с.
10. Мороз О.Г. Педагогіка і психологія вищої школи: Навч. посібник. Київ: НПУ, 2003. 267 с.

11. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. URL: <https://naqa.gov.ua/академічна-добросесність/>
12. Наенко М. К. Історія українського літературознавства. Київ : Видавничий центр „Академія”, 2001. 360 с.
13. Наукові основи методики літератури. Навчально-метод. посібник. Київ : Ленвіт, 2002. 344 с.
14. Освітні технології: Посібник. Київ: А.С.К., 2001 256 с.
15. Сучасний засіб навчання та самоосвіти — це інфографіка. URL: <https://www.pedrada.com.ua/article/1303-qqq-17-m5-22-05-2017-suchasniyzasb-samoosvti-ta-navchannya-nfografka>
16. Сучасний засіб навчання та самоосвіти — це інфографіка. URL: <https://www.pedrada.com.ua/article/1303-qqq-17-m5-22-05-2017-suchasniyzasb-samoosvti-ta-navchannya-nfografka>
17. .Тицька Я. «Академічна добросесність» та «академічна відповідальність» у забезпеченні якості освіти. Теорія держави і права, 2018. № 11. URL: <http://pgr->

12. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ (www.bdpu.org/library)
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua>)